

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Imperium maris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

At a veneratione prosequantur, ut eum neque venarentur, neque ullo pacto lædere fas iudicaret: quæ quidem religio in ætatem usque nostram propagata est, cum multos reperias, qui Delphinum vel interficere, vel vesci ea de causa scelus putent: quod quædam illi sint cum humano genere commercia, promptuariumque sit navigantibus auxilium.

BACCHUS. CAP. III.

Quod vero Delphinum Baccho adpingunt, non solum ad fabulam spectat, sed etiam ad historiam: quod vinum marina aqua mixtum facilius conservatur, ut Columella scribit se ab agricola patruo didicisse. Et Dionysius hac de causa ad mare fugisse fingitur, quod apud Athenæum habemus. Cur vero aqua maris adeo vino conferat, rationem & Plinius & Dioscorides & alii tradidere.

AOPLO DELPHICUS. CAP. IV.

At qui non neptuno & Baccho solum, verum etiam Apollini Delphines dedicantur, multasque ^{Quia Neptunus Delphinum inter sidera retulit. Hyginus in fabulis, & Astronomeis.} ejus aras apud Græcos Delphinis insculptas fuisse, Plutarchus attestatur. Ad hæc nonnulli addunt, Apollinem Delphini specie adnasse ad Delphos, apud quos præcipue colitur, quamquam Delphi antea fuerant Neptuno sacri, uti Calauria Træzeniorum insula Apollini, quæ loca mox dii ipsi invicem permutarint, ut apud Pausaniam est. De Calauria tamen nescio quid diversum tradit Stephanus, cujus opus *De gentibus*, Hermolaus Byzantius in compendium redegit. Quantum vero pertinet ad Apollinem in Delphinum transmutatum, Creticum commentum ajunt: illi enim Apollinem totius salutis auctorem celebrabant, neque quemquam ullum evadere infortunium arbitrabantur, nisi Apollinis ope fospitaretur: ad quod forte tacite respexit Horatius, Sermonibus, ubi se garruli cujusdam importunitatem, qui hominem necabat, evasisse gavisus ait, *Sic me servavit Apollo: quamvis de foro loquatur, quo nugatur ille in jus tractus fuerat: ibi enim erat Apollinis templum, Cretes denique ab unoquoque malo liberationem Apollini ferebant acceptam. Nam & quod fabulæ fabulantur homines in Delphinos transmutatos, ea de causa confictum ajunt, quod Delphinis ducibus nautæ servati fuerint.*

PERICULORUM FUGA. CAP. V.

A pud nostros etiam vulgo Delphini sunt tuti receptus indicia: quippe qui quoties futuram tempestatem præsentunt, in portus accurrere, deque undis exilire cernuntur, quasi velint reliquos invitare, ut in stationes prope se recipiant, neque navigia alto credant. D. etiam Thomas Delphinum ait futuræ tempestatis prognosticum esse minime contemnendum, ubi visus fuerit in maris superficie frequentius se vibrare, aut plures quodammodo lascivire inter se colludentes. Causam Philosophi deprehendere, quod hyemali procella ingruente, confurgunt exhalationes ab imo mari, quæ hyemis fomenta suggerunt, calorque tunc in Delphinis excitatur: caloris vero cum propria sit agitatio, evenit ut idem animal sæpius emergat, seque frequentius ostendet. Vnde illud apud Plinium, *Delphinos tranquillo mari lascivientes, statum ex qua veniunt parte præagere.*

INPERIUM MARIS. CAP. VI.

Ita vero Delphinus maris regem significat, ut pro aqua marique ipso passim in numis excudatur. ^{An quia locissimè omnium animalium, cre ac telo. Pl. l. 9. c. 8. Neronis Agrippæ & Naphis nuntii.} Præcipue autem Suii Neptunus sub Delphinis imagine colebatur. Neptuno vero aquarum Domino nullo non in signo ejus adsculpebatur. Pulcherrimus extat numus, cujus inscriptio est, *NERO. CLAUDIUS CÆSAR AUG. GER. P. M. TRI. P. IMP. PP.* ubi Neptunum ipsum videas in portu sedentem, id enim quietis indicium: dextera termonem terræ adprimentem, quod signum navigationis est in portum fossilem: læva vero Delphinum amplectentem, quod maris blanditias & tranquillitatem ostendit, iramque & commotionem fluctuum omnem ibi demolitam. Ibidem celeberrima illius ædificii forma est, cum inscriptione, *POB. OST.* In qua quidem portus illius effigie naves diversi generis minutissima figura elaboratas, non sine magna artificis commendatione conspicias. Atque ut hinc hieroglyphicum, quo de agitur, interpretari aggrediamur, epigramma Græcum extat, cur Cupidinis signum una manu Delphinum, altera flores contineat, in hunc modum interpretatione facta:

Ὀὐδὲ

Οὐδὲ μάλιν παλαμας κατέχῃ δελφίνα κῆ ἀνθῶ,
τῆ γδ μὲν γαῖαν, τῆ δὲ θάλασσαν ἐχῃ.

Non temere quippe illum una manu Delphinum, altera flores continere: utpote qui sit hinc terre Dominus inde maris. Est & in numo M. Agrippæ L. r. cos. III. Neptuno reduci signum si. c. cuius in quo Neptunus læva tridenti alte inniitur, dextera vero Delphinum porrigit. In Q. Nasidii numo navis est cum stella & velo pleno, ab altera parte caput, tridente ab occipito posito, infra Delphinus est, inscriptio, NEPTUNI: quod tutam Q. Nasidii navigationem Neptuni beneficio peractam indicat. Tam igitur ex iis, quæ dicta sunt, Delphinum ante omnia maritima Neptuno sacrum iustissimum, quam reliquarum etiam aquarum symbolum, ex celebri Corinthiorum signo apud quos iam fuit, in quo Neptunus æneus situs erat, sub cuius pedibus Delphinus aquam effundebat. Sed et cum hæc multa sint, hæc de Neptuno dicta sufficiant: si modo id addidero, quod per Neptunum vice versa, unusquisq; etiam piscis accipitur, ut apud Navium: *Coquus edit Neptunum, Venerem, Coquum*: hoc est, pisces, olera, panem: ubi advertendum Venerem hortis præfici.

VELOCITAS. CAP. VII.

r lin. ubi supra.

Est & illud præcipuum ex Delphino significatum, ut sit velocitatis indicium aut mirifice agilitatis. Constat enim unicuiq; maris accolæ, quanta se velocitate Delphini jaculentur: quæ cum referatur, incredibilis habetur iis, qui non spectarint. Est autem dubio procul velocissimum omnium animalium tum aquatilium tum terrestrium: quippe qui malos etiam navigiorum majorum superstant, perinde ac sagittæ pernices, ut apud Aristotelem habetur, ἀπάντων δοκεῖ εἶναι ταχέως κινῆσαι τὰ πῶν ἐν ὀνόδω κῆ τῶν χερσαίων, κῆ ὁ Φάρον πλοίων μεθ' ἑαυτῶν. De agilitate vero, qua maxime præditus est, proverbium emanavit, *Delphinum nare doces*, si quis imperitus peritissimum instruere aggrediatur: perinde ac illud, *Sus Minervam*: quod eruditissime Præsul, in me forsitan non immerito retuleris, qui de iis ad te scribere cœperim, qua tu longe me plenius & melius alios docere possis. Nam & illud nosti, Nemeis, Milesiam saltu perniciosissimum Delphino assimilatum à Pindaro.

Δελφίνα κῆ χερσῶν διδάσκει

CITA NAVIGATIO. CAP. VIII.

In navigatione autem cum celeritas in primis expetatur, non incongrue Delphinus est navigandi signum: sive quod ipsi naves obviam factas comitentur, & quodam gratulationis affectu choros circumducant. Ab ea vero sulcandi maris facilitate qua Tyrreni plurimum olim claruere, qui præcæticam exercentes universo fere orbi terrori erant, Delphinorum cognomentum in Græcorum fabulis adepti sunt, cum præsertim Pelasgi referente Mirsilio, Crotone occupata, Tyrrenham etiam regionem invassent, in qua diutius cohabitantes nauticam didicere. Habiti vero inter piratas etiam Pelasgi, unde nationibus reliquis invidia plenum erat eorum nomen, idque apud Maronem semper ad contumeliam ponitur.

MATURITAS. CAP. IX.

Pervulgatum vero illud est, quod mature agendum significat, si Delphinus anchoræ vel alligatur, vel, ut veteres fecerunt obvolvatur, uno contationem, altero celeritatem significans, que simul juncta, invicemq; temperata, maturitatem faciunt: & quod Horatius nit, *Et propinque est vestire*, indicant id Græci ἀεὶ δε βεβηθῶς enunciarunt. Sunt quid hieroglyphici huius inventum Augusto tribuunt, quod & adagium & signum huiusmodi solitus sit identidem reperere. Habetur ea species, qua Delphinus anchoræ se circumvolvitur, in Titi Vespasiani numis. Sed forte non displiceat huiusmodi significatum trahere, quod in numo quodam æreo apud Maffios inspexi Romæ. Boves humana facie personatum, supra quem Delphinus imminet: per hunc enim celeritatem, per Boves tarditatem intelligimus, quæ illius animalis propria est. Actionem vero ex humana facie colligimus, quod hominum imprimis sit res gerere; quamquam de Bove larvato alibi.

Augusti numus & Titi.

AMOR IN SIMPLICIOREM ÆTATEM. CAP. X.

Plin. ibid. lib 9. c. 8.

Invenio etiam ex Delphini simulacro amorem in simpliciorem ætatem significari, quem puerilis ætatis amasium non uno exploratum est exemplo, qualia ab utroque Plinio referuntur: ut non